

....., araştırmaya temel alınan ve doğruluğunun **ispatlanmasına gerek duyulmadan kabul edilen** önermelerdir., araştırmacının **kontrol edemediği** ancak araştırma sonuçlarını negatif olarak etkileyebileceğini düşündüğü noktalar. bölümünde, araştırma kapsamında **pek fazla bilinmeyen veya yoruma açık olabilecek kavramlar** tanımlanır.

1. Metindeki boşluklara aşağıdaki kavramlardan sırasıyla hangileri getirilmelidir?

- A) Sınırlılıklar/tanımlar/sayıltı
- B) Sayıltı/sınırlılıklar/tanımlar
- C) Tanımlar/sayıltı/sınırlılıklar
- D) Sayıltı/tanımlar/sınırlılıklar
- E) Sınırlılıklar/sayıltı/tanımlar

“Yaratıcılık, süreç olarak tanımlanmaya başlandığından bu yana birçok düşünür bu süreci 4-6 adımda tanımlar olmuştur ve hepsinin ilk adımı problemin

2. Yukarıdaki metinden boşluğa getirilmesi gereken kelime hangisidir?

- A) ...belirlenmesidir.
- B) ...görülmesidir.
- C) ...anlaşılmasıdır.
- D) ...yorumlanmasıdır.
- E) ...tanımlanmasıdır.

....., özellikle **World Wide Web’de** belirli siteleri bulmak için kullanılan, kullanıcı tarafından belirtilen anahtar sözcüklere veya karakterlere karşılık gelen bir veri tabanındaki öğeleri arayan ve tanımlayan bir programdır. Kullanıcı deneyimini iyileştirmek için sıklıkla **algoritmalarını** değiştirir. ise diğer **internet sitelerine bağlantılarını**, genellikle **alfabetik** olarak listelendiği sitedir. disiplin, konu veya yayın türüne göre düzenlenen **dergi** listeleridir.

3. Metindeki boşluklara aşağıdaki kavramlardan sırasıyla hangileri getirilmelidir?

- A) Portal/Bilimsel dizinler/Arama motoru
- B) Arama motoru/Portal/Bilimsel dizinler
- C) Bilimsel dizinler/Arama motoru/Portal
- D) Portal/Arama motoru/Bilimsel dizinler
- E) Arama motoru/Bilimsel dizinler/Portal

Yaratıcı problem bulmanın basamaklarıyla ilgili birçok araştırmacının farklı sınıflandırmalarını pas geçtim! Neden? Çünkü bunları ezberlemek çok gereksiz! Bilimsel bir yaklaşım değil. Okuyup geçebiliriz sadece. Beynimiz onların basamaklarının çöplüğü mü olsun?

Arama Yazılan İfade	Motoruna	İfadenin Açıklaması
“Durum Çalışması” site:edu.tr	I	Durum ve çalışması kelimelerinin yan yana yer aldığı, Türkiye’deki üniversitelerde yayınlanan sayfaları listeler.
“Durum Çalışması” site:gov.tr	II	Durum ve çalışması kelimelerinin yan yana yer aldığı, pdf uzantılı sayfaları listeler.
“Durum Çalışması” filetype:pdf	III	Durum ve çalışması kelimelerinin yan yana yer aldığı, Türkiye’deki devlet kurumlarında yayınlanan sayfaları listeler.
link: oba.gov.tr	IV	oba.gov.tr’yi adresleyen sayfaları listeler.

4. Tabloda verilen arama motoruna yazılan ifadelerden hangilerinin açıklamaları yer değiştirmelidir?

- A) I-II
- B) II-III
- C) III-IV
- D) II-IV
- E) I-III

Bu iki soruya dikkat!
İkisinden birisinin çıkması
sürpriz olmaz! Pratik
karşılıkları var çünkü.

5. Arama motoruyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi **yanlıştır**?

- A) Arama motoruna aranmak istenilen anahtar sözcükler boşluk bırakılarak yan yana arandığında metin içerisinde her bir sözcüğün geçtiği metinler sıralanır.
- B) Öncelik olarak kelimelerin yan yana geçtiği metinler listelenir.
- C) Kelime grubu bir bütün olarak aranmak isteniyorsa, tırnak işareti içinde yazıldığında araştırma genelleşecektir.
- D) Eksi işareti aramalarınızda çıkartmak istediğiniz kelime/kelime grupları için tırnak işareti ise arama gruplarınızı bir bütün olarak ifade ettiğinizi işaret eder.
- E) Aranılan metnin içinde iki terimden herhangi birini kapsaması istendiğinde iki terim arasına “or” mantıksal bağlacı eklenmelidir.

“Son dönemde pandeminin de etkisi ile birlikte ortaöğretim öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığının arttığını hepimiz gözlemliyoruz. Öğretmen olarak bu durumun öğrencilerin akademik başarısına etkisini incelemek istiyorsunuz. Araştırmacı olarak sizin bütün ortaöğretim öğrencilerine ulaşmanız mümkün değil. Ayrıca zaman, maliyet ve emek açısından düşündüğünüzde öğrencilerin tamamına ulaşabilmek, aynı zamanda süreci yönetmek ve kontrol etmek oldukça güç. Bu durumda araştırmacı olarak bizler ne yapabiliriz? Araştırma kapsamında ihtiyaç duyduğumuz verileri kimlerden ve nasıl toplayabiliriz?”

6. Yukarıdaki metinde yazar -altı çizili kısımları da dikkate aldığımızda- **neye** vurgu yapmaya çalışmaktadır?

- A) Araştırmaya
- B) Düşünmeye
- C) Sorgulamaya
- D) Örneklemeye
- E) Dijitalleşmeye

"Evren, soruları cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin elde edildiği **büyük gruptur**. Araştırma sonuçlarının geçerli olacağı **evrenin sınırlandırılmış parçasına** ise **evren birimi** denir. Evrenden elde edilen verilerden hesaplanan ve evreni betimlemek için kullanılan değerlere **evren değeri** ya da **parametre** denir. Evrenin tüm birimlerine ulaşarak bilgilerin toplanmasına ise **sayım** denir."

7. Yukarıda tanımı yapılan terimler aşağıdaki **hangi kavramla** ilgilidir?

- A) Araştırma
- B) Örneklem
- C) Betimleme
- D) İstatistik
- E) Veri

8. Ankara'da ortaöğretim öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığını belirlemeye yönelik bir araştırma için "**Ankara'da ortaöğretim düzeyinde eğitim gören öğrenciler**" neyi ifade etmektedir?

- A) Evren
- B) Örneklem
- C) Örneklem
- D) Sayıltı
- E) Evren birim

9. Ankara'da ortaöğretim öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığını belirlemeye yönelik bir araştırma için "**ortaöğretim öğrencisi**" neyi ifade etmektedir?

- A) Evren
- B) Örneklem
- C) Örneklem
- D) Sayıltı
- E) Evren birim

- ✓ Araştırmacının ulaşmak istediği ancak ulaşması güç olan ve ideal seçimini yansıtan soyut evrendir.
- ✓ Araştırmacının ulaşabileceği, gerçekçi seçimi olan somut evrendir.
- ✓ Özellikleri hakkında bilgi toplamak için çalışılan evrenden seçilen sınırlı bir parçadır.
- ✓ Evrenin özelliklerini belirlemek, tahmin etmek amacıyla onu temsil edecek uygun örnekleri seçmeye yönelik süreci ve bu süreçte gerçekleştirilen tüm işlemlerdir.
- ✓ Örneklemelerden elde edilen verilerden hesaplanan ve örneklemi betimlemede kullanılan değerlerdir.

10. Yukarıda **tanımı** **yapılmayan** kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Örneklem
- B) Örneklem
- C) Ulaşılabılır evren
- D) Hedef evren
- E) Problem

"**Örneklem yöntemleri** evren biriminin seçiminin seçkisiz olup olmama durumuna göre "**seçkisiz örneklem yöntemleri**" ve "**seçkisiz olmayan örneklem yöntemleri**" şeklinde sınıflandırılır. Seçkisizlik ilkesi evrenden örneklem için çekilecek birimlerin seçilme olasılıklarının **eşit ve bağımsız** olması anlamına gelir.

Örneklem birimlerinin, evren listesinden **seçkisiz** olarak çekilmesidir. İlkokul öğretmenlerinin web 2.0 araçlarını kullanma düzeylerinin araştırıldığı bir çalışmada, kodlanarak oluşturulan okul listesinden belirlenen sayıda okulun **seçkisiz (kura ile)** seçilmesi örnek olarak verilebilir."

Kura deseler daha anlaşılır olacak! Kafasızlar!

11. Yukarıda, tanımı ve örneği verilen **seçkisiz örneklem yöntemi** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tabakalı örneklem
- B) Sistematiik örneklem
- C) Basit seçkisiz örneklem
- D) Uygun örneklem
- E) Amaçlı örneklem

Amaç, evrendeki **alt grupların** ağırlıkları oranında örneklemde temsil edilmelerinin sağlanmasıdır. **Alt evrenlerin** her birinden birim çekme işlemi **basit yansız örneklem** ile yapılır. Burada alt grupların belirlenmesinde araştırmanın bağımsız değişkenleri esas alınabilir. Örneğin öğretmenlerin web 2.0 araçlarını kullanma düzeylerinin **cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini** incelemek istediğinizde **cinsiyete göre dağılım** önemli olacaktır. Bu durumda evreni **cinsiyete göre ayırdıktan** sonra evrendeki ağırlıklarına göre seçim yapılabilir."

12. Yukarıda, tanımı ve örneği verilen **seçkisiz örneklem yöntemi** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sistematiik örneklem
- B) Basit seçkisiz örneklem
- C) Uygun örneklem
- D) Tabakalı örneklem
- E) Amaçlı örneklem

"Örneklem için birimler **belli bir sistematiik izlenerek** seçilir. Seçim sürecinde, evren, örneklem büyüklükleri için «N/n» oranı belirlenir; 1'den itibaren k genişlikteki aralıktan seçkisiz olarak bir sayı belirlenir; bu değer çekilecek ilk örneklem birimidir, örneklem büyüklüğüne ulaşıncaya kadar başlangıç noktasından ileriye doğru k aralık kadar atlanarak birimler çekilir."

13. Yukarıda, tanımı ve yöntemi verilen **seçkisiz olmayan örneklem yöntemi** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sistematiik örneklem
- B) Basit seçkisiz örneklem
- C) Uygun örneklem
- D) Tabakalı örneklem
- E) Amaçlı örneklem

"Zaman, para ve iş gücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin **kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir** birimlerden seçilmesidir. Kendi çalıştığınız okuldaki öğrenciler üzerinde uygulama yapma vb."

14. Yukarıda, tanımı ve örneği verilen **seçkisiz olmayan örnekleme yöntemi** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sistematiik örnekleme
- B) Basit seçkisiz örnekleme
- C) Uygun örnekleme
- D) Tabakalı örnekleme
- E) Amaçlı örnekleme

"Derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla **çalışmanın amacı bağlamında** bilgi açısından **zengin durumların** seçilmesidir. Aykırı, maksimum çeşitlilik, benzeşik, tipik durum, tabakalı amaçsal örnekleme, ölçüt örnekleme gibi sık kullanılan türleri vardır."

15. Yukarıda, tanımı ve sık kullanılan örnekleri verilen **seçkisiz olmayan örnekleme yöntemi** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sistematiik örnekleme
- B) Basit seçkisiz örnekleme
- C) Uygun örnekleme
- D) Tabakalı örnekleme
- E) Amaçlı örnekleme

"Örneklemin, problemle ilgili olarak **birbirine aykırı (uç) durumlardan, örneklerden** oluşturulmasıdır. **Uçlardan** sadece biri de çalışılabilir. Oyun bağımlılığı yüksek olan ve oyun oynamayan veya oyun bağımlılığı olmayan öğrencilerin seçilmesi gibi."

16. Yukarıda, tanımı ve örneği verilen **amaçlı örnekleme türü** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sistematiik örnekleme
- B) Aykırı örnekleme
- C) Uygun örnekleme
- D) Maksimum çeşitlilik
- E) Ölçüt örnekleme

"Bir araştırmada gözlem birimleri **belli niteliklere sahip** kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulabilir. Bu durumda örneklem için belirlenen **ölçütü karşılayan** birimler (nesneler, olaylar, vb.) örnekleme alınır. Günde 10 saatten fazla oyun oynayan öğrencilerin seçilmesi gibi."

17. Yukarıda, tanımı ve örneği verilen **amaçlı örnekleme türü** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sistematiik örnekleme
- B) Aykırı örnekleme
- C) Uygun örnekleme
- D) Maksimum çeşitlilik
- E) Ölçüt örnekleme

"Örneklemin, **ilgilenilen belli alt grupların özelliklerini** göstermek, betimlemek ve bunlar arasında karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla tanımlanan **alt gruplardan** oluşturulmasıdır."

18. Yukarıda, tanımı ve örneği verilen **amaçlı örnekleme türü** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sistematiik örnekleme
- B) Tabakalı amaçsal örnekleme
- C) Uygun örnekleme
- D) Maksimum çeşitlilik
- E) Ölçüt örnekleme

"Maksimum çeşitlilik örneklemesinin tam tersidir. Burada araştırmacı, olabildiğince **homojen, benzerlikleri, ortaklıkları çoğunlukta olan** küçük bir gruptan verilerini toplar. Kimi zaman, araştırmacı için belirli bir grubun özelliklerinin ya da ihtiyaçlarının belirlenmesi ön plâna çıkabilir. Örneğin, aile eğitim programı, pek çok farklı aileye verilmektedir. Ancak özellikle tek ebeveynli ailelerin bu eğitim programını nasıl değerlendirdiklerini belirleyebilmek için gerçekleştirilecek bir nitel araştırmada, tek ebeveynlerden oluşan **homojen bir grup** oluşturulması gerekli olacaktır. Bu örnekleme türü çoğunlukla odak grup görüşmelerinde kullanılmaktadır."

19. Yukarıda, tanımı ve örneği verilen **amaçlı örnekleme türü** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sistematiik örnekleme
- B) Aykırı örnekleme
- C) Uygun örnekleme
- D) Benzeşik örnekleme
- E) Ölçüt örnekleme

"Bu örnekleme türü, incelenen konu ile ilgili mümkün olduğunca **farklı çeşitlilikte vakadan** bilgi toplamayı olanaklı kılmaktadır. Örneklem içerisinde **çeşitli** açılardan **heterojenlik** aranmaktadır. Bu **çeşitlilik** içerisinde ortak noktalar tespit edilmeye çalışılır. Küçük örneklemelerde büyük oranda heterojenlik sorun yaratabilir. Çünkü her bir katılımcının bireysel farklılıkları olacaktır. Ancak bu örnekleme, temelde şu fıkre dayanmaktadır: Birbirinden oldukça **farklı ve heterojen** olan bir grupta belirli deneyimler ortaksa, bu önemli bir bulgudur. Araştırmacı örneklemini oluştururken temel alacağı **farklı** özelliklerin neler olduğunu belirler. Bu özellikleri taşıyan vakaları örneklemine dâhil eder. Bu örnekleme türü her zaman bu şekilde ifade edilmese de araştırmacının örneklemini seçerken olabildiğince **heterojen** bir gruba ulaşma çabasında olduğunu belirtmesi, örneklemin bu şekilde seçildiğini göstermektedir."

20. Yukarıda, tanımı ve örneği verilen **amaçlı örnekleme türü** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sistematiik örnekleme
- B) Aykırı örnekleme
- C) Uygun örnekleme
- D) Maksimum çeşitlilik
- E) Ölçüt örnekleme

“Aykırı olay” örneklemesinin aksine, bu örnekleme türünde, incelenen konuda **genel kalıplara uygun** vakalar örnekleme dâhil edilmektedir. Burada amaç genellenebilir bir bilgi üretmek değil, ‘normal’ ya da ‘ortalama’ olarak kabul edilenin etrafıca tanımlanmasıdır.”

21. Yukarıda, tanımı ve örneği verilen **amaçlı örnekleme türü** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sistematiik örnekleme
- B) Tipik Durum örnekleme
- C) Uygun örnekleme
- D) Maksimum çeşitlilik
- E) Ölçüt örnekleme

Not 1: Yanına yıldız koyduğum sorular, çıkmasını beklediğim favori sorulardır.

Not 2: Örnekleme konusundan 1 sorunun gelmesi ihtimalini çok yüksek görüyorum. **%99 gibi**. Konu dağılımı geniş olmasaydı 2 bile olabilirdi. Araştırmada önemli çünkü.

CEVAP ANAHTARI: 1B 2A 3B 4B 5C 6D 7B 8A 9E 10E 11C 12D 13A 14C 15E 16B 17E 18B 19D 20D 21B